ការគ្រប់គ្រងរុក្ខជាតិនៅដីខាងជើង

តំបន់ទ្រនាប់ និងរបៀងរុក្ខជាតិម្ចាស់ស្រុក

តើ តំបន់ទ្រនាប់រុក្ខជាតិ(vegetation buffers)ជាអ្វី?

តំបន់ទ្រនាប់គឺជាតំបន់រុក្ខជាតិម្ចាស់ស្រុកបង្កើតឡើងដើម្បីកាត់បន្ថយការប៉ះពាល់ពីការអភិវឌ្ឍន៍នៅលើផ្ទៃដីជុំវិញដោយស្រូបយកឬស្ទាក់យកការប៉ះពាល់។

តំបន់ទ្រនាប់រុក្ខជាតិម្ចាស់ស្រុកជួយ:

- ច្រោះកំទេចកំណ និងវត្ថុធាតុបំពុលផ្សេងទៀតពីលំហូរលើផ្ទៃដី
- ធ្វើអោយមានការជ្រាបទឹក និងបន្ថយបរិមាណទឹកហូរចូលផ្លូវទឹកដែលការនេះកាត់បន្ថយសំណឹក មាត់ទន្លេអូរ និងទឹកជំនន់នៅតំបន់ទឹកក្រោម
- រក្សាគុណភាពទឹក និងសុខភាពរបស់រុក្ខជាតិនិងសត្វទឹក
- កាត់បន្ថយសំណឹក នឹងការខូចខាតដល់ច្រាំងទន្លេ និងហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធក្បែរខាង
- រក្សាភាពជាទីគាប់ភ្នែកឬភាពជាឯកជន
- កាត់បន្ថយការរសាត់ទៅនៃថ្នាំពុលជាតិគីមី សូរសំឡេង ឬធូលីទៅកាន់លំនៅជិតខាង ទីកន្លែងសាធារណ: ឬទឹកនៅលើផ្ទៃទឹក
- ផ្តល់ទីជំរកសំរាប់សត្វព្រៃ

តំបន់ទ្រនាប់ធំទូលាយ (១០០ម៉ែត្រ ឬធំជាងនេះ) អាចកើនឡើងពីរដងជាតំបន់របៀងសត្វព្រៃផ្ទេរើអោយមានចលនាសត្វព្រៃពោសពេញទសេភាព។

តំបន់ទ្រនាប់ផ្លូវទឹក(រួមទាំងតំបន់ដីសើម)

តំបន់ទ្រនាប់ផ្លូវទឹក តំបន់បង្ហូរទឹកចេញ និងតំបន់ដីសើមរក្សាគុណភាពទឹកចេញពីដី និងសុខភាពរុក្ខជាតិក្នុងទឹកនិងសត្វទឹក។

ផ្លូវទឹកត្រូវបានគេបែងចែកទៅតាម “លំដាប់ថ្នាក់” របស់វា ។ ផ្លូវទឹកដែលគ្មានដៃ គឺជាអូរ លំដាប់ថ្នាក់ទី១។ អូរលំដាប់ទីមួយចំនួនពីររួមផ្សំគ្នាបង្កើតជាអូរលំដាប់ទីពីរ ហើយអូរលំដាប់ទីពីរចំនួនពីររួមផ្សំគ្នាបង្កើតជាអូរលំដាប់ទី៣ជាដើម។(រូបភាពទី១)។

ទទឹងអប្បបរិមារបស់តំបន់ទ្រនាប់ផ្លូវទឹកមួយគឺអាស្រ័យលើការបែងចែកលំដាប់ស្ទឹងនេះ(តារាងទី១)
លំដាប់អូរត្រូវបានគេកំណត់ពីផែនទីប៉ុន្តែបើមាត្រដ្ឋានសមស្របដែលជាទូទៅក្នុងមាត្រដ្ឋាន 1:100 000 ប៉ុន្តែវាគួរតែត្រូវបានគេបញ្ជាក់អោយច្បាស់នៅលើដី។

ទំនាបប្រព័ន្ធបង្ហូរទឹកចេញ(Drainage depressions)គឺជាលក្ខណ:ពិសេសតូចចង្អៀតដែលលំហូរចាប់ផ្តើមផ្តុំគ្នាប៉ុន្តែមិន

លំដាប់អូរ

ទំហំទឹកកាន់តែធំ ថ្នាក់ឬលំដាប់របស់វាក៏កាន់តែធំដែរ

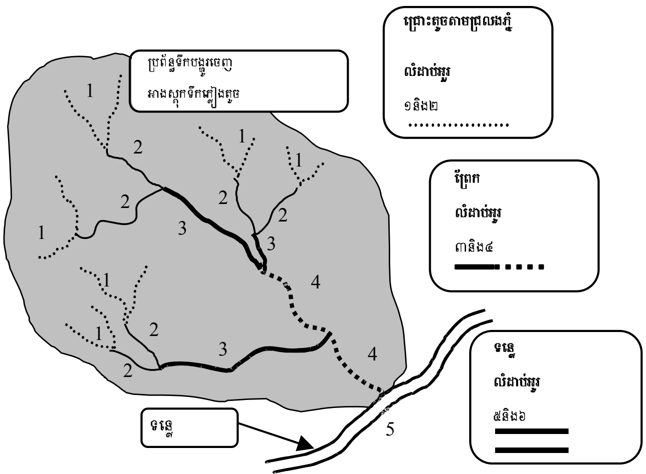

រូបភាពទី 1 ការបែងចែកលំដាប់ថ្នាក់

បង្កើតជាផ្លូវទឹកកាត់(incised channel)។ពួកវាអាចមានជាពិសេសនូវស្រះមួយខុសៗ ហើយទីបញ្ចប់ជួបគ្នាបង្កើតជាអូរលំដាប់ទី១។ ទំនាបប្រព័ន្ធបង្ហូរទឹកចេញគឺជាអង្គប់កំទេចកំណដ៏មានសារ:សំខាន់។ ការកាប់ឆ្ការទំនាបអាចបណ្តាលអោយមានសំណឹកទឹកជំនន់នៅតំបន់ទឹកខាងក្រោមនិងធ្វើអោយមានកំណើនកំទេចកំណហូរចូលអូរ។

ទំនាបល្បហាប់គឺជាតំបន់បង្ហូរទឹកចេញធំដែលស្ថិតនៅក្បែរផ្លូវទឹកដែលងាយទទួលរងការជន់លិចពីការហៀរចេញពីមាត់ទន្លេអូរ និងពីលំហូរពីតំបន់ខ្ពស់។

តំបន់ដីសើមជាតំបន់ដែលលិចទឹកតាមរដូវឬជាអចិន្ត្រៃយ៍ក្នុងកំរិតមួយដែលអាចទ្រទ្រង់រុក្ខជាតិនិងសត្វដែលពូកែខាងបន្សាំខ្លួនទៅនឹងលក្ខខណ្ឌជន់លិច ឬភាពឆ្អែតទឹក។ តំបន់ដីសើមទាំងនេះផ្តល់នូវប្រព័ន្ធអេកូឡូស៊ីដ៏មានតម្លៃ។

តំបន់ទ្រនាប់រុក្ខជាតិងាយរងគ្រោះ

រុក្ខជាតិងាយរងគ្រោះរួមមានរុក្ខជាតិដុះនៅតាមមាត់ទន្លេអូរ ព្រៃឈើរងទឹកភ្លៀង ព្រៃស្មៅតុក សហគមន៍រុក្ខជាតិលើកំរាលខ្សាច់និងព្រៃកោងកាន។

តំបន់ទាំងនេះផ្តល់ទីជំរកយ៉ាងសំខាន់សំរាប់រុក្ខជាតិ និងសត្វម្ចាស់ស្រុក ហើយវាគួរតែត្រូវទទួលបានការការពារពីការអភិវឌ្ឍន៍ជាមួយនឹងតំបន់ទ្រនាប់រុក្ខជាតិម្ចាស់ស្រុក។

រុក្ខជាតិដែលដុះនៅមាត់ទន្លេអូរកើតមាននៅមាត់ផ្លូវទឹក ហើយវាទទួលការការពារដោយតំបន់ទ្រនាប់ផ្លូវទឹក។

ផ្លូវទឹក	លំដាប់អូរ	ប្រវែងទទឹងតំបន់ទ្រនាប់អប្បបរិមា	វាស់ពី
តំបន់បង្ហូរទឹក	មិនទាក់ទង	២៥ម៉ែត្រ	គែមក្រៅនៃតំបន់ទឹកធ្លាយចេញ
អូរពីកន្លែងមួយទៅកន្លែងមួយទៀត	ទីមួយ	៥០ម៉ែត្រ	គែមក្រៅនៃរុក្ខជាតិដែលដុះនៅតាមមាត់ទន្លេឬអូរដែលមានគួសផងដែរ ប្របើមិនដូច្នេះទេគែមធំនៃផ្លូវទឹក ឬអូរខាងក្រៅដែលមានផ្លូវទឹកច្រើនជាងមួយឬអូរមានខ្សែទឹកត្រហាញ់។
អូរពីកន្លែងមួយទៅកន្លែងមួយទៀត	ទីបី និងទីបួន	១០០ម៉ែត្រ	ដូចខាងលើ
ព្រែក	ទីប្រាំនិងទីប្រាំមួយ	២៥០ម៉ែត្រ	ដូចខាងលើ
ទន្លេដោលី	-	១០០០ម៉ែត្រ	ដូចខាងលើ
ដីសើម (swamps ឧ. បឹង billabongs) និងព្រៃកោងកាង	មិនអាចអនុវត្ត	200 ម៉ែត្រ (250 ម៉ែត្រសម្រាប់ដីសើមនៅក្នុងតំបន់រងក្រុង Dali ទន្លេ)	គែមខាងក្រៅនៃតំបន់ដែលត្រូវបានជន់លិចលង់ឬ saturated នៅប្រកេងមួយដើម្បីការគាំទ្រនៅតាមដងរុក្ខជាតិនិង / ឬសត្វប្រែប្រួលទៅនឹងលក្ខខណ្ឌតិត្ថិភាពនិង / ឬជន់លិចលង់។ ទឹកនេះអាចត្រូវបានចិតិវន្តឬលំហូរស្រស់ brackish ឬអំបិលរួមទាំងតំបន់ទឹកសមុទ្រផង

តារាងទី១៖ តំបន់ទ្រនាប់ផ្លូវទឹក

តំបន់ទ្រនាប់ទីស្រុត(Sinkhole buffers)

ទីស្រុតគឺជាការស្រុតចុះនៅនឹងកន្លែងនៃផ្ទៃដី។ វាអាចរាក់ឬជ្រៅហើយអាចលិចចេញជារូបរាងយ៉ាងលឿន ឬបន្តិចម្តងៗ។

ទីស្រុតទាក់ទងដោយផ្ទាល់ទៅនឹងដងហើមទឹកក្រោមដី ។ ការកាប់ឆ្កា និងការអភិវឌ្ឍន៍ដីអាចបណ្ដាលអោយមានកំទេចកំណ និងវត្ថុធាតុធ្វើអោយកខ្វក់ដែលមានក្នុងលំហូរលើដី ហូរចូលទៅក្នុងទីស្រុត ហើយធ្វើអោយដងហើមទឹកកខ្វក់។ គេអាចទប់ស្កាត់វាបានដោយរក្សាតំបន់ទ្រនាប់នៃរុក្ខជាតិដើមជុំវិញទីស្រុតដើម្បីច្រោះលំហូរផ្ទៃ។

ទីស្រុតអាចបិទជិតឬចំហរ។ ទីស្រុតបិទជិតគ្របដណ្ដប់ កប់ ឬចាក់បំពេញដោយអន្លើដោយដី ថ្ម រុក្ខជាតិផ្ទាំងថ្មដែលរិចរិលដោយអាកាសធាតុ(weathered bedrock) ទឹកឬកំទេចកំណផ្សេងៗទៀត។

ទទឹងជាមធ្យមដែលគេត្រូវការសំរាប់តំបន់ទ្រនាប់គឺ:

- ទីស្រុតបិទជិត—តំបន់ទ្រនាប់ប្រវែង៥០ម៉ែត្រ
- ទីស្រុតចំហរ —បន់ទ្រនាប់ប្រវែង១០០ម៉ែត្រ

តំបន់ទ្រនាប់ព្រំប្រទល់ដី(Property boundary buffers)

តំបន់ទ្រនាប់ព្រំប្រទល់អាចជួយទប់ស្កាត់ការប៉ះពាល់ពីការអភិវឌ្ឍន៍មុននឹងវាប៉ះពាល់ដល់ដីក្បែរខាង ហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធ ឬទីកន្លែងសាធារណៈ: ឧទាហរណ៍កំទេចកំណ ការសាយភាយជាតិគីមី ឬការថយចុះភាពជាទីគាប់ភ្នែក(reduced visual amenity)។

ទទឹងអប្បបរិមានៃតំបន់ទ្រនាប់ព្រំប្រទល់មានប្រវែងខុសៗគ្នាអាស្រ័យទៅលើទំហំដីដែលត្រូវការកាប់ឆ្កា។

របៀងសត្វព្រៃ(Wildlife corridors)

ទទឹងវែងនៃរុក្ខជាតិដែលគេរក្សាទុកដែលគេហៅថា” របៀងសត្វព្រៃ” ត្រូវការចាំបាច់សំរាប់តំបន់កាប់ឆ្កាដែលធំជាងដើម្បីធានាចលនាសត្វព្រៃមិនមានការប៉ះពាល់។ របៀងអាចស្ថិតនៅលើព្រំប្រទល់និងនៅក្នុងបរិវេណដី។

ទទឹងអប្បបរិមានៃរបៀង/តំបន់ទ្រនាប់(មិនរាប់បញ្ចូលចន្លោះសំរាប់រាំងភ្លើងមិនអោយរាលដាល)

- < ៨ហិកតានៃតំបន់កាប់ឆ្កា => ២៥ម៉ែត្រនៃតំបន់ទ្រនាប់
- ៨២០ហិកតានៃតំបន់កាប់ឆ្កាហិកតា =>៥០ម៉ែត្រនៃតំបន់ទ្រនាប់
- ២០ទៅ១០០ហិកតានៃតំបន់កាប់ឆ្កាហិកតា => ១០០ម៉ែត្រនៃតំបន់ទ្រនាប់
- > ១០០ហិកតានៃតំបន់កាប់ឆ្កាហិកតា => ២០០ម៉ែត្រនៃតំបន់ទ្រនាប់

ទីស្រុត.

ហេតុអ្វីបានជារបៀងមានសារៈសំខាន់?

នៅពេលដែលរុក្ខជាតិម្ចាស់ស្រុកត្រូវបានកាប់ឆ្ការដោយមិនបានគិតគូរជាមុនវាលនៃរុក្ខជាតិអាចត្រូវបានកាត់ផ្តាច់ចេញទាំងស្រុង ឬដោយអន្លើពីវាលផ្សេងទៀត។សត្វមួយចំនួនប្រហែលជាមិនអាចផ្លាស់ទីទៅឬមកពីវាលដាច់ស្រយាលទាំងនេះទេជាពិសេសប្រសិនបើពួកវាមានចលភាពខ្សោយ ឬងាយរងគ្រោះពីការចាប់ចំណីស៊ីនៃសត្វស៊ីសាច់សត្វជាអាហារ នៅពេលវាឆ្លងកាត់តំបន់ដែលបានអភិវឌ្ឍន៍។

រក្សារបៀងយ៉ាងហោចណាស់អោយមានទទឹង ១០០ម៉ែត្ររវាងវាលនីមួយៗអនុញ្ញាតអោយមានការផ្លាស់ទីលំនៅ ការពូនផ្តុំគ្នាតាំងទីលំនៅ និងការបង្កាត់ពូជនៃរុក្ខជាតិ និងសត្វជាមួយពូជផ្សេង។

ការរក្សារបៀងគ្រាន់តែជាផ្នែកមួយប៉ុណ្ណោះនៃយុទ្ធសាស្ត្រអភិរក្ស។ វាលរុក្ខជាតិម្ចាស់ស្រុកធំៗត្រូវតែរក្សាទុកនៅលើទីបរិវេណ។ វាលកាន់តែធំ កាន់តែល្អ។

លង់នឹងទីតាំងរបស់របៀង

ជាការប្រពៃ របៀងគួរតែ:

- មានប្រភេទទីជំរកខុសៗគ្នាជាច្រើន
- មានរចនាសម្ព័ន្ធរុក្ខជាតិស្មុគស្មាញ(គឺថាមានស្មៅ ចុល្លព្រឹក្សសំរាប់លំអ ដើមឈើតូចធំ)
- ភ្ជាប់តំបន់ដីទាបទៅនឹងកូនភ្នំហើយមិនត្រឹមតែតាមបណ្តោយផ្លូវទឹកទេ
- ត្រូវបានថែទាំដោយការទប់ស្កាត់ស្មៅចង្រៃ និងការចេញចូលស្តុក(stock access) និងកាត់បន្ថយការរំខាន
- មានទទឹងធំទូលាយតាមដែលអាចធ្វើទៅបានដើម្បីកាត់បន្ថយការប្រែប្រួលរចនាសម្ព័ន្ធ ទីជំរក (edge effects)

ការប្រែប្រួលរចនាសម្ព័ន្ធទីជំរកដោយសារចំណុចប្រសព្វ(Edge effects)

Edge គឺជាចំនុចប្រសព្វរវាងតំបន់ដែលបានកាប់ឆ្ការហើយ និងរបៀង។ ចំណុចប្រសព្វរបៀងជាធម្មតាមានកំរិតខ្យល់និងពន្លឺខ្ពស់បើប្រៀបធៀបទៅនឹងស្ថានភាពមុនការកាប់ឆ្ការហើយវាងាយទទួលរងការលុកលុយពីស្មៅចង្រៃ ការបំផ្លាញដោយខ្យល់និងការប៉ះពាល់ពីលំហូរកសិកម្ម។

ចំណុចប្រសព្វអាចជាបរិស្ថានដែលមិនអំណោយផល ហើយវាជាទីជំរកមិនសមស្របសំរាប់សំណុំភាវៈរស់មួយចំនួន។ របៀងតូចចង្អៀត(ឧ. ពី២៥ ទៅ៥០ម៉ែត្រ) អាចគ្របដណ្តប់ដោយការប្រែប្រួលរចនាសម្ព័ន្ធទីជំរកនៅចំណុចប្រសព្វ ហើយសំណុំភាវៈរស់មួយចំនួនអាចជៀសវាងវាទាំងស្រុង។សំណុំភាវៈរស់ទាំងនេះនឹងប្រើប្រាស់របៀងដែលធំទូលាយប៉ុណ្ណោះ។

របៀងធំទូលាយក៏អាចផ្តល់ទីជំរកច្រើនប្រភេទជាង ចំណីច្រើនជាង និងទ្រទ្រង់សំណុំភាវៈរស់នីមួយៗ បង្កើនឱកាសបង្កាត់ពូជ និងបំលាស់លំនៅឋានប្រកបដោយជោគជ័យ។

របៀបវែងបង្កើនពេលវេលាក្នុងការធ្វើដំណើរនិងតម្រូវការក្នុងការរកអាហារស៊ី ឬបន្តពូជក្នុងពេលដែលកំពុងផ្លាស់ទីលំនៅឋាន។ ដូច្នេះ របៀងកាន់តែវែង វាគួរតែកាន់តែធំទូលាយ។

សន្លឹកព័ត៌មានការពិតផ្សេងទៀតលើស៊េរីនេះ

ការបាត់បង់ និងការបំបែកខ្ញែកទីជំរក

តើហាយអរដាយវ័រសីធី(Biodiversity)ជាអ្វី?

ការគ្រប់គ្រងការដុះឡើងវិញ

ការកាប់ឆ្ការដោយអន្លើ

សន្លឹកព័ត៌មានការពិតស្តីពីរុក្ខជាតិងាយទទួលរងគ្រោះថ្នាក់

ព្រៃកោងកាង

សហគមន៍រុក្ខជាតិលើកំរាលខ្សាច់

ព្រៃស្តុក

ព្រៃវែងទឹកភ្លៀងមូសុង

រុក្ខជាតិតាមមាត់ទន្លេប្អូរ

ព័ត៌មានបន្ថែម

Department of Environment
and Natural Resources

Rangelands Division
Ph. 08 8999 3631
nt.gov.au/environment/soil-land-vegetation/native-vegetation

Flora and Fauna Division
Ph: 08 8995 5000
denr.nt.gov.au/about/flora-and-fauna-division